

egyenetlen, kemény, vörösre átégett paticsfelületet tapasztaltunk. Az objektumból római kori kerámiatöredékek, kő és egy vaseszköz került napvilágra. A régészeti lelőhely korábban ismeretlen volt. Mivel a gödör a nyomvonal szélén jelentkezett és további objektumokat nem tapasztaltunk itt, így ezt tekinthetjük a lelőhely D-i szélének, a kiterjedését pedig ettől É-ra feltételezzük.

Munkatársak: Spolár Erika és Tóth Zoltán terepi asszisztensek. A geodéziai felmérést Áncsán Zoltán végezte.

TOKAI ZITA MÁRIA

233. Kékesd, Alsó-hegy
(KÖH 69139)

(Baranya megye) U

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2010. májusban folytatta a 2009-ben megkezdett megelőző feltárást a HT-100 jelű régészeti lelőhelyen, a 079 hrsz.-ú ingatlanon. A teljes kutatott terület 351 m², a feltárt terület 160 m² nagyságú volt.

A lelőhely a Karasica-vízfolyás felett emelkedő domb Ny-i lejtőjén található. 2010-ben területbővítés történt K-i irányban, további 45 m hosszú sávot húztunk, 4 m átfedéssel a tavaly feltárt területtel. Elszórtan 5 gödröt, 2 cölöphelyet és 1 árkot tártunk fel. A lelőhelyet K-i irányban egy árok határolta. Neolit leletanyag egyetlen gödörből került elő, de feltételezzük, hogy a többi jelenség is ehhez az időszakhoz köthető.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

234. Kétsoprony, Kereszt-sor (44. sz. főút)
(KÖH 73955)

(Békés megye) Sza

A Békéscsaba–Kondoros összekötő kerékpárút tervezett nyomvonalán 2010 júniusában szisztematikus terepbejárást végeztünk. A vizsgálat alá vont területek nagyobb részt változatos növénytakaróval fedettek voltak. A tervezett úttengelytől számított 100-100 m-es sávban végeztünk felszíni lelőhely-felderítést. A felkutatott 18 lelőhely a vaskorra, a szarmata korra, a késő avar korra és az Árpád-korra volt keltezhető. Közülük 16 lelőhely márt ismert volt, két új lelőhelyet találtunk, az egyiket Kétsoprony területén.

A kétsopronyi határ ÉK-i részén a Kereszt-sor nevű dűlőnek a K-i végén, egy széles, jelentősen feltöltődött régi folyóvölgy területén, kb. 80×150 m-es kiterjedésben szarmata kori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

LISKA ANDRÁS

235. Kisbágyon, Nyugati-rétrejáró-dűlő
(KÖH 74603)

(Nógrád megye) A, Kú

2010. júliusban terepbejárást végeztünk Héhalom agglomeráció szennyvízcsatornázása kapcsán. A bejárat nyomvonal túlnyomó része mezőgazdasági művelésű területeken vezetett. Több területen (a Bujáki-patak völgyében, a Palotás és Kisbágyon közötti szakaszon, a Bér-patak völgyében a Héhalom–Egyházasdengeleg határa és Egyházasdengeleg belterülete között, valamint az Egyházasdengeleg–Szirák–Bér közötti szakaszok) ideiglenes (gabona) és tartós (gyep, gaz, rét, legelő) elfedettsége miatt nem lehetett elvégezni. A bejárható területek a kelő kukoricával és napraforgóval kis mértékben elfedett parcellák voltak. A települések belterületén ugyancsak nem volt lehetőség hagyományos terepbejárást elvégzésére.

A már ismert 15 régészeti lelőhely állapotfelmérésén túl, a régészeti topográfiai szempontból viszonylag jól felderítettnek tartható területen két új lelőhelyet azonosítottunk Palotás és Kisbágyon területén egyet-egyét.

KOLLER MELINDA – REMÉNYI LÁSZLÓ

236. Kisbér, Fekete-víz-értől északra
(KÖH 74165)

(Komárom-Esztergom megye) Ó, Á

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli időnyben végzett terepbejárást során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Kisbér DNy-i határában, a Nádasd-pusztai halastótól DNy-ra, a Fekete-víz-értől É-ra egy új lelőhelyet találtunk, ill. megvizsgáltuk egy korábbról ismert halomsír területét is (Farkas-földek, KÖH 41324).

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

237. Kiskassa, Téglaház
(KÖH 24777)

(Baranya megye) A

Lakossági bejelentésre a siklósi rendőrkapitányság munkatársai helyszíneltek, majd kibontottak egy sírt a Kiskassáról DNy-ra kivezető földúton. Hetekkel később adták át bűnjelcímkével ellátott műanyag zsákban a feltárt emberi csontokat és a mellettük talált tárgyakat. A 2 nyitott végű bronz karkötő, néhány szem dinnyemag alakú, ill. többtagú üvegyöngy és az agyag orsógomb egy késő avar kori női sírra engedett következtetni. 2010. szeptember 22-én sikerült azonosítani a dűlőúton, a vízmosásban talált, s gondosan visszatemetett sír helyét. Mivel az átadott vázcsontok között egy felnőtt férfi csontjaira is ráismertünk, újra kibontottuk a sekély

sírgödröt. Leletmentésünk során feltártuk a matusus korú férfi sírját, megállapítottuk, hogy a rendőrök a női váz felszedése közben elérték a férfiváz koponyáját és felkarcsontját, s elbontották – ha volt – a két sír közötti padkát, így kétséget kizáróan nem sikerült bizonyítani a két váz összetartozását, a kettős temetkezés létét. A felékszerelt női és az áttört, öntött bronzveretekkel díszített övvel eltemetett férfi sírja annak az avar temetőnek a része, amelyből több sír, köztük lovassír leletanyaga került az 1880-as évek végén a Magyar Nemzeti Múzeumba.

NAGY ERZSÉBET

238. Kiskunfélegyháza határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, B, Sza, N, A, Á, Kö, Kk

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonalszakaszára készítenő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat 2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kiskunfélegyháza külterületén végzett munka során két ismert lelőhelyet érintettünk: *Madarasi-rész D/10* (KÖH 34456); *Hatöles-úti-dűlő C/7* (34465). *További 12 új lelőhelyet találtunk: Karsai J.-tanyától É-ra I. és II.* (KÖH 74485, 74487); *Fazekas-tanya* (74489); *Toldi-tanya I. és II.* (74491, 74493); *Félegyházi-tanyák, Csukás-éri főcsatornától D-re* (74495); *Dózsa Tsz II.* (74497); *Fürj-tanya* (74499); *Iványi-tanya* (74501); *Nánási-tanya* (74503); *Tóth-tanyától K-re* (74505); *Szűjjártó-tanya* (74507). Területükről őskori, bronzkori, szarmata, népvándorlás kori, avar, Árpád-kori, középkori, késő középkori és újkori leletek kerültek elő. Egy lelőhely esetében – az adattári adatok alapján – középkori templom, ill. késő középkori temető meglétével is számolni kell a telepnyom mellett.

Munkatársak: Sóskuti Kornél régész; Alács Attila, Bognár Margit, Takács Gábor, Rózsa Gábor, Kovács Sándor, Bárdos Nándor, Németh Dániel, Szabados György technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI

239. Kiskunhalas, Alsószállás

(Bács-Kiskun megye) Sza, I

2010 tavaszán megelőző feltárásokat végeztünk a Magyar-Horvát gázvezeték fektetése által érintett lelőhelyeken.

Alsószállás I. (HT-124 lh., KÖH 72689): A lelőhely Kiskunhalas belterületétől DK-re, a Kiskunhalas–Szeged műúttól kb. 550 m-rel D-re, az Alsószállási-csatornától 250 m-rel Ny-ra, a tanyaépületek közelében, két ÉNy-DK irányba futó villanyvezeték közti területen, egy kisebb homokdomb oldalában található. A régészeti megfigyelés során észlelt lelőhely kiterjedését nem tudtuk megállapítani, mivel a környező szántóföldön nem találtunk régészeti leletanyagot. A nyomvonalon a 80–100 cm vastag felső termőrét alatt 2 objektumot találtunk: egy kisebb gödröt, melyből újkori kerámia került elő, ill. egy a szelvényen ÉNy-DK irányba keresztülhaladó árokrendszert, mely négy párhuzamosan futó, eltérő nagyságú árokból állt. Az árokrendszer egyik ágából egyetlen apró, durva, kézzel formált kerámia-töredék került elő. Több régészeti jelenséget az árok környezetében, a nyomvonalon nem találtunk, egy a nyomvonalon kívül eső településhez tartozó kerítőárok-ként határozhatjuk meg az objektumot.

Alsószállás II. (HT-129 lh., KÖH 72691): A lelőhely Kiskunhalas belterületétől K-re, a Kiskunhalas–Szeged műúttól 700 m-re ÉK-re, a Godó-tanyától 850 m-re Ny-ra, egy kisebb, K-Ny irányú homokdombon található. 2010 januárjában a vezeték fektetéséhez kapcsolódó régészeti megfigyelés során került elő; kiterjedését nem tudtuk megállapítani. Március 10-én végeztük el a feltárást a gázvezeték nyomvonalában. A lehumuszolt 110 m²-ből 30 m² bizonyult régészeti szempontból pozitívnak. Az átlagosan 50 cm vastag felső, világosbarna homokos termőrét alatt egy 15–20 cm vastag eltemetett, sötétbarna színű humuszrétegben figyeltük meg az objektumok indulási szintjét. A sárga homokos altalaj 100–120 cm mélyen jelentkezett. A szakfelüveget során egy ÉK-DNy tengelyű, lekerekített sarkú téglalap alakú ház foltja és az ÉK-i végéhez csatlakozó kerek kemence platnija került elő. A kemence sütőfelülete alá a jobb hőtartás érdekében edénytöredékeket helyeztek. A ház közelében, a K-i szelvényfalban egy másik kemence patocsos foltja látszódtott, amely előtt a szelvény alján, a sárga homokos altalajon egy kis, kerek gödör (hamusgödör?) foltja rajzolódott ki. A régészeti lelőhely kijelölése és a gázvezeték-fektetési munkálatok felfüggesztése ellenére a kivitelező folytatta az árokásást a területen és 3 objektumot megsemmisített. A ház a kemencével valamint a gödör teljesen eltűnt, csak az egykori helyüket sikerült nagyjából azonosítani, ill. a megfigyelés során készült fotók alapján dokumentálni. A szelvényből kihányt földet átvizsgáltuk, megtaláltuk a kemence sütőfelületének darabjait, a platni alá helyezett durva házikerámia-töredékeket és egy korongolt szarmata kerámia-töredéket. Egyedül a szelvényfal mentén megfigyelt kemencéből maradt meg egy kis darab, amelyet fel tudunk tární. A régészeti jelenségek és a leletanyag alapján egy szarmata település kis részletét sikerült a gázvezeték nyomvonalában megfigyelni.

A leletanyag a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerül végleges elhelyezésre.